

ADAT PERPATIH MEMPENGARUHI
PERSONALITI SEORANG TUKANG RUMAH

SKI 300

JABATAN PENGAJIAN PEMBANGUNAN KELUARGA
UNIVERSITI PERTANIAN MALAYSIA
SERDANG, SELANGOR DARUL EHSAN

1995

UNIVERSITI PERTANIAN MALAYSIA

**SKJ : 300
(PERSONALITI)**

**Pensyarah
EN. NORHALIM BIN HJ. IBRAHIM.**

Tajuk

**ADAT PERPATIH MEMPENGARUHI
PERSONALITI SEORANG
TUKANG RUMAH**

**Oleh
FAUZIAH HASHIM (30642)
HAMZAH OTHMAN (29894)
ZULHEMAY MOHD. JIDIN (31008)**

**PROGRAM BAC. PEND. (PBMP)
SEMESTER : 08 (1994/1995)**

Kum 12 .

**SKJ 300
JABATAN PENGAJIAN PEMBANGUNAN
KELUARGA
UNIVERSITI PERTANIAN MALAYSIA
SERDANG, SELANGOR DARUL EHSAN
1995**

PENGHARGAAN

Bismillahir Rahmanir Rahim

Syukur Alhamdulillah ke hadrat Allah kerana dengan taufik dan hidayatnya kami telah dapat menghasilkan kajian topik ini. Kami ucapkan jutaan terima kasih kepada mereka yang telah turut memberikan galakan dan bimbingan semasa menjalankan kajian ini.

Pertama sekali kami ingin berterima kasih kepada Encik Norhalim B. Abd. Rahman kerana telah membuka jalan dalam pemilihan kajian topik tersebut dan juga menjadi penasihat yang telah memberikan tunjuk ajar dalam melaksanakan kajian ini hingga jayanya.

Terima kasih juga kepada isteri Encik Hussain B. Ahmad, Temah bt. Dahalim dan anak-anak, cucu-cucu beliau yang telah memberikan segala informasi kepada kami hingga berjaya menyiapkan kajian ini.

Wassallam.

Fauziah Hashim	30642
Hamzah Othman	29894
Zulhemay Mohd. Jidin	31008

SINOPSIS

Perkembangan adat dalam masyarakat Melayu di Negeri Sembilan telah memberikan kesan yang mendalam terhadap masyarakatnya. Apa yang ingin dititik beratkan ialah adat telah berfungsi sebagai satu perlembagaan hidup. Perlembagaan ini juga telah menghasilkan beberapa pemimpin yang berkaliber dan juga dari sikap yang suka bergotong royong, masyarakat telah membentuk dan mendisiplinkan beberapa orang tukang-tukang rumah yang kreatif lagi seni di beberapa daerah seperti Kuala Pilah, Jelebu, Johol, Sungai Ujung dan Rembau di Negeri Sembilan.

Apa yang menyedihkan kini ialah kebanyakan tukang rumah tradisional yang ada di Negeri Sembilan telah beransur kurang dan hampir luput akibat perkembangan teknologi di mana tenaga mereka kurang diperlukan. Tambahan pula penduduk di Negeri Sembilan kini lebih berminat tinggal di rumah-rumah yang diperbuat daripada batu bata, beratap genting dan berlantaikan jubin yang didirikan tanpa tiang dan lantai ke paras tanah. Contohnya tinggal di rumah teres kerajaan adalah satu kebanggaan, walaupun rumah itu sempit. Kebanyakan mereka yang tinggal di rumah jenis ini ada mempunyai

tanah dan rumah sendiri di kampung. Akhirnya rumah yang di kampung akan ditinggalkan kosong hingga dimakan zaman.

Sikap yang begini telah mengakibatkan ramai dari penduduk kampung tidak pandai bertukang lagi, mereka cuma mengharapkan rumah baru yang akan didirikan oleh kerajaan atau pihak swasta. Ada pula yang takut untuk mendirikan rumah kayu tradisional yang besar seperti yang ada sekarang. Akibat penghijrahan penduduk desa ke bandar banyak rumah-rumah yang terbiar dan kosong.

Lantaran dari beberapa aspek yang wujud itu telah melenyapkan beberapa tukang rumah tradisional sehingga kemahiran dan kepakaran mereka lengap begitu sahaja. Apa yang memburukkan lagi apabila rumah-rumah dari hasil tangan sendiri diruntuhkan dan didirikan dengan rumah batu yang indah. Berdasarkan faktor-faktor itulah maka kami mengambil kesempatan untuk merakamkan latar belakang kerja seorang tukang rumah tradisional iaitu Encik Hussain B. Ahmad dari kampung Bukit Keledang, Rembau, Negeri Sembilan. Ini adalah untuk menghidupkan dan mengenang kembali jasa-jasa beliau sebelum nama dan hasil tangannya hapus ditelan masa.

Di sini juga kami mengambil kesempatan untuk menerangkan serba sedikit tentang sistem pembinaan dan konsep ruang di dalam rumah pembinaan beliau yang unik. Sebagai seorang pawang dan seorang ahli Tasauf, beliau benar-benar dapat menghayati erti hidup yang sempurna. Bagi beliau segala aspek penglibatan mestilah bersikap jujur dan ikhlas kerana tuhan semata-mata.

SENARAI GAMBAR FOTO

- Gambar Foto
- 1 - Rumah Anak Perempuan Yang Sulung
 - 2 - Rumah Anak Perempuan Ketiga
 - 3 - Rumah Anak Perempuan Kelima
 - 4 - Rumah Anak Perempuan Ketujuh
 - 5 - Rumah Anak Perempuan Kelapan
 - 6 - Rumah Anak Perempuan Kesembilan
 - 7 - Rumah Cucu Perempuan Kepada Anak Perempuan Kedua
 - 8 - Rumah Cucu Perempuan Kepada Anak Perempuan Keempat
 - 9 - Tangga Batu Yang Pertama Di Bina

ISI KANDUNGAN

Penghargaan	i
Sinopsis	ii
Gambar Foto	v
Isi Kandungan	vi
1.0 Pendahuluan	1
1.1 Definisi Konsep	3
1.1.1 Adat	3
1.1.2 Personaliti	5
2.0 Sejarah Wujudnya Adat	7
2.1 Perbilangan Asal Usul Adat Perpatih	8
3.0 Profil Seorang Tukang Rumah Tradisional	10
3.1 Permulaan Melibatkan Diri Dalam Pertukangan	11
3.2 Personaliti Pawang Dalam Diri Tukang Rumah	14
3.3 Falsafah Beliau Tentang Ruang Di Dalam Rumah	14
4.0 Sistem Pembinaan Dan Bahan	25

5.0	Kerja-Kerja Dan Aktiviti Beliau	27
6.0	Rumusan	43
Bibliografi		

1.0 PENDAHULUAN

sudah menjadi adat resam orang-orang Melayu di Negara kita Malaysia , kuat berpegang kepada adat terutamanya masyarakat Melayu yang mengamalkan adat Perpatih. Sering kali kita mendengar laungan kata-kata 'Biar Mati Anak Jangan Mati Adat' yang memberi perangsang kepada mereka yang ingin memperjuangkan keamanan dan keutuhan negara. Kata adat itu sering digunakan dan diamalkan oleh masyarakat kampung yang menjadi pegangan dan falsafah hidup mereka tidak kira yang mengamalkan Adat Temenggong mahupun Adat Perpatih. Kedua-dua adat ini berasal dari satu rumpun juga.

Ramai antara kita di peringkat generasi moden, tidak mengambil berat tentang adat ini lagi. Bagi penduduk di Negeri Sembilan telah mengamalkan Adat Perpatih dari zaman berzaman sehinggakan keseluruhan masyarakat di semua daerah di Negeri Sembilan telah menjadikan Adat Perpatih sebagai satu sistem Perundangan untuk mentadbirkan hidup mereka. Tidak ramai juga yang tahu bahawa Adat Perpatih telah berupaya membentuk satu masyarakat yang harmonis dan bersepadu di kalangan penduduk tempatannya.

Adat Perpatih juga telah dapat menghasilkan beberapa ilmu pengetahuan yang tinggi terutama di dalam seni bina tempatannya sehingga menjadi satu simbol kemegahan negara. Adat juga telah membentuk sikap dan personaliti yang murni dan membuatkan penduduknya suka bergotong royong dalam setiap pekerjaan harian. Seperti dalam kata adat

Berat Sama Dipikul
Ringan sama dijinjing

Bulat air dek pembentung
Bulat manusia dek muafakat

Kata-kata adat itu adalah falsafah hidup mereka yang ditanam sejak kecil lagi. Dengan ini jelas bahawa setiap kerja perlu perbincangan yang teliti dan kata muafakat dan ini akan membawa satu pencapaian yang paling tinggi dan baik. Maka jelaslah kepada kita bahawa Adat Perpatih itu bukanlah satu sistem yang mundur, bahkan mempunyai satu keupayaan disiplin yang utuh dan dinamis.

Kekuatan falsafah yang terkandung di dalam Adat Perpatih tidak dapat disangkalkan lagi bak kata

Tak lokang dek panas
Tak lapuk dek hujan

Berdasarkan kata-kata itu sudah pasti Adat Perpatih akan menjadi satu simbol kebenaran dalam mencapai kemajuan hidup di alam semesta. Kebenaran ini akan dapat dilihat di dalam setiap perancangan perkampungan, pembinaan rumah dan reka bentuk bangunan-bangunan tradisional yang terdapat di Negeri Sembilan terutamanya di daerah Rembau yang masih kuat berpegang kepada Adat Perpatih.

Semoga dengan menghayati Adat Perpatih ini diharapkan akan tersingkaplah satu neraca pertimbangan di kalangan masyarakat umum untuk meneliti akan keistimewaan yang terdapat di dalam Perundangan Adat Perpatih yang menjurus kepada pembentukan personiliti pengamalnya.

1.1 Definisi Konsep

1.1.1 Adat

Adat berasal daripada bahasa Arab yang bermaksud kebiasaan. Menurut Hashim Ghani (1974:1) adat adalah meliputi ketentuan-ketentuan dan ketetapan-ketetapan yang telah diambil oleh masyarakat mengenai peraturan, hukum, lembaga, resam dan sebagainya. Hukum adat umpamanya ialah pematuhan masyarakat kepada lembaga atau kebiasaan lama yang terpakai dalam masyarakat atau daerah sejak zaman berzaman.

Samad Idris (1974:3) pula mentakrifkan adat sebagai satu sistem pentadbiran peraturan-peraturan hidup sehari-hari atau jelasnya menurut istilah sekarang ialah undang-undang dan negara.

Terdapat dua bentuk adat yang terkenal di dalam masyarakat Melayu iaitu Adat Perpatih dan Adat Temenggung. Adat Perpatih mengikut R.O Winstedt adalah sebagai undang-undang Perdana Menteri. Sedangkan Adat Temenggung pula di panggil undang-undang Menteri Peperangan dan Polis. Temenggung memerintah secara Birokrasi dan Perpatih secara Demokrasi.

Sebagai kesimpulan, adat itu merupakan suatu amalan yang biasanya dilakukan oleh sesuatu kelompok masyarakat dalam mengatur cara hidup sehari-hari. Ringkasnya adat merupakan sistem pentadbiran dan pemerintahan yang diamalkan serta cara hidup berkeluarga, bermasyarakat dan seterusnya bernegara yang dikawal oleh undang-undang negara.

1.1.2 Personaliti

Istilah personaliti berasal daripada bahasa latin Persona yang bermaksud topeng iaitu tutup muka yang sering dipakai oleh pelakun-pelakun panggung Roman yang bermaksud untuk menggambarkan perilaku, watak atau peribadi seseorang (Scherman, 1979).

Secara formalnya, personaliti menurut Allport (1967) ialah "..... the dynamic organization within the individual of those psychophysical system, that determines his unique adjustment to his environment".

Maksudnya , personiliti itu adalah suatu sistem psikofizikal yang dinamik daripada seseorang yang menyebabkan ia dapat menyesuaikan diri dengan persekitaran.

Personaliti adalah ciri-ciri atau pola tingkah laku, kognitif dan emosi di mana ianya boleh dibentuk melalui pengalaman individu itu dan atau dimanipulasikan oleh individu lain.

Menurut Muhd. Mansur Abdullah (1986) personaliti artistik adalah gaya peribadi yang imaginatif, mementingkan seni, suka ekspresi diri melalui seni dan bersikap bebas.

Sebagai kesimpulannya seorang tukang rumah mempunyai personaliti artistik kerana kerja-kerja yang dijalankan adalah yang berkaitan dengan seni yang menggunakan keseluruhan kemahiran, bakat, dan ini dapat membebaskan diri seseorang itu daripada sebarang ikatan. Bagi seseorang yang mempunyai personaliti ini , matlamat yang satu untuk dicapai iaitu kepuasan diri.

BIBLIOGRAFI

- Abdullah Sidik. (1980). Islam dan Ilmu Pengetahuan, Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Hijazi Jasmon. (1983). Konsep Uniti Didalam Rekabentuk Rumah Melayu Tradisional di Johor Dari Aspek Ilmu Tasauf, Kajian Topikal.
- Mohd. Hamzah Bin Jumiran. (1980). Senibina Tradisional Negeri Sembilan Dalam Aspek Sejarah, Sosio Budaya, Rekabentuk dan Pembinaan, Lukisan Kerja.
- Mohamed Din Bin Ali. (1957). Sambaan Cakap Dan Pepatah Adat Melayu.
- Syed Muhammad Naquib Al-Atas. (1970). The Mysticism of Hamzah Fansuri, Kuala Lumpur: University of Malaya Press.
- Dewan Bahasa dan Pustaka. (1982). Hubungan Antara Undang-Undang Islam Dengan Undang-Undang Adat, Kuala Lumpur : Dewan Bahasa dan Pustaka.